

Alkoholpolitisk handlingsplan Tynset kommune 2021-2024

1. Bakgrunn og innledning

Alkoholpolitisk handlingsplan er et rusmiddelforebyggende tiltak og en del av kommunens folkehelsearbeid. Planen skal vise hvilke virksomheter som har sentrale roller i dette arbeidet, og hvilket samarbeid på tvers av ulike sektorer man er avhengig av for å lykkes. Planen skal også være et sentralt instrument for å bidra til oppfyllelse av formålsparagrafen i Alkoholoven og for å sikre helhetlig behandling av alkoholpolitiske spørsmål.

Alkoholpolitisk handlingsplan skal rulleres hvert fjerde år med den hensikt å gi det påtroppende kommunestyret anledning til å sette sitt preg på utvikling av kommunens alkoholpolitikk.

Lovgrunnlag

Kommunene er gjennom lov om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (heretter kalt Alkoholoven), pålagt å ha en Alkoholpolitisk handlingsplan (§1-7). Alkoholoven setter rammene for hvordan alkoholpolitikken skal styres og praktiseres. I tillegg gir Alkoholoven kommunen rom til å sette lokalt preg på sin alkoholpolitikk via vilkår til bevillinger jfr. § 3-2.

Alkoholovens formålsparagraf lyder som følgende:

«Reguleringen av innførsel og omsetning av alkoholholdig drikk etter denne lov har som mål å begrense i størst mulig utstrekning de samfunnsmessige og individuelle skader som alkoholbruk kan innebære. Som et ledd i dette sikter loven på å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer».

Kommunen er pålagt å løse en rekke oppgaver på rusmiddelfeltet og tilgrensede områder. Dette er nedfelt i bl.a. følgende lover, samt årlige rundskrifter fra Helsedirektoratet:

- Lov om omsetning av alkoholholdig drikk, med tilhørende forskrifter
- Lov om folkehelsearbeid
- Lov om kommunale- helse og omsorgstjenester
- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen
- Lov om barneverntjenester av 17.juli 1992 nr.100.
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer
- Lov om psykisk helsevern
- Lov om serveringsvirksomhet (serveringsloven)
- Lov om vern mot tobakksskader (tobaksskadeloven)
- Årlig rundskriv fra Helsedirektoratet - Nasjonale mål og prioriterte områder innen helse- og omsorgsområdet

Helse- og sosiallovgivningen er innrettet slik at innbyggerne har lik rett til tjenestetilbud uavhengig av alder og type problemer. Problemer knyttet til alkohol og narkotika forutsetter tverrfaglig samarbeid for å kunne bli løst. Integrert planlegging vil hindre at rusmiddelpolitikk begrenses til næringspolitikk og/eller sosialtjenestens arbeid med de behandlingstrengende. Mål, strategier og tiltak på rus-området innbefatter blant annet involvering av helsetjenesten, skole-sektoren, kultur- og organisasjonsarbeid.

Den nasjonale målsettingen

(Utdrag fra Meld. St. 30 (2011-2012) – «Se meg!»)

«Regjeringen vektlegger en helhetlig rusmiddelpolitikk. Fra virksom forebygging, tidlig innsats og hjelp til de som har omfattende rusproblemer, til en politikk som også ivaretar pårørende og tredjepart som rammes av skader av rusmiddelbruk. Gjennom en egen strategi for økt kompetanse og bedre kvalitet, vil regjeringen styrke kunnskap om rusproblematikk. Barn, unge, pårørende og mennesker med særlig omfattende hjelpebehov må vies oppmerksomhet. Tilbudet til de tyngst rammede skal også styrkes. En egen strategi mot overdoser skal bidra til å redusere overdosedødsfall.

Skader og problemer påført andre enn den som drikker, såkalt passiv drikking, er omfattende og får for lite oppmerksomhet. Økt kunnskap om og fokus på skadevirkninger må være en viktig del av det forebyggende arbeidet. Regjeringen vil fortsatt føre en restriktiv alkohol- og narkotikapolitikk og foreslår kriminalisering av besittelse og bruk av dopingmidler.

Regjeringen vil innenfor en helhetlig rusmiddelpolitikk legge særlig vekt på fem områder:

- Forebygging og tidlig innsats
- Samhandling – tjenester som jobber sammen
- Økt kompetanse og bedre kvalitet
- Hjelp til tungt avhengige – redusere overdosedødsfall
- Innsats for pårørende og mot passiv drikking

De siste 15 årene er det gjennomført viktige reformer og tiltak med betydning for rusmiddelpolitikken. Utviklingen av alkoholloven, opptrappingsplanen for psykisk helse, rusreformen, Handlingsplan mot fattigdom, NAV-reformen og samhandlingsreformen er noen eksempler. For å lykkes med å redusere rusproblemene i samfunnet, må flere sektorer bidra. Regjeringen vil tydeliggjøre vårt felles ansvar for en helhetlig og balansert rusmiddelpolitikk».

2. Tynset kommunes målsetting og tiltak

Sentrale enheter

Som nevnt tidligere er vellykket forebyggende arbeid avhengig av tverrsektorielt samarbeid. Imidlertid kan det tenkes at det påhviler to fagområder et ekstra ansvar for å støtte opp denne handlingsplanen: Helsestasjon for barn og unge 0-18 år, og Psykisk helsetjeneste for innbyggere over 18 år. Der det er fellesaktiviteter/tiltak som omfatter begge gruppene, tilrådes det at disse tjenesteområdene samarbeider om disse. Skole i samarbeid med Helsestasjonen oppfordres til å utarbeide planer slik at dette området blir en del av undervisningsfokuset i skole, og gjerne i interaksjon med foreldre. Tjenesteområdene skal i fellesskap finne egnede dokumentasjonsindikatorer for å vise status på området inn til årsmelding for kommunen.

Hovedmål og tiltak

- Å redusere den totale rusbruken i kommunen samt å påvirke forbrukernes valg i retning av svakere framfor sterkere alkoholholdige drikker.
- Påvirke holdninger til rusmiddelbruk generelt, og spesielt for barn og ungdom, slik at forbruket reduseres og debutalder utsettes. Motivere til rusfrie tilbud både for barn, ungdom og voksne.
- Øke kunnskapene hos alle aldersgrupper i kommunen om skadevirkninger ved bruk av rusmidler.
- Det er ønskelig at handlingsplan brukes aktivt av bevillingshavere samtidig som den gir forutsigbare rammebetingelser til både utelivsbransjen og dagligvarebransjen.

Tiltak med formål å redusere den totale rusbruken

- Styrke barn og unges mulighet til å drive med fritidsaktiviteter.
- Skape/støtte opp om rusfrie miljøer og møteplasser. Herunder oppfordre til rusfrie arrangementer/tiltak for barn, ungdom og voksne.
- Styrke samarbeidet med andre faginstanser for å redusere illegal omsetning av alkohol.
- Styrke AKAN-avtaler i Tynset kommune og oppfordre det øvrige næringsliv til å opprettholde tilsvarende avtaler.

Holdningsskapende arbeid

I hovedsak dreier alkoholopplysningen seg om å forklare sammenhenger mellom alkoholforbruk og virkninger, og om å påvirke befolkningens holdninger til bruk av alkohol. På lengre sikt er det nettopp holdningsendringer som vil være den viktigste alkoholpolitiske funksjon av opplysning. Følgende tiltak legges til grunn:

- Styrke informasjonen i emneområdene alkohol, narkotika og tobakk i barne- og ungdomsskolen og i andre fora.
- Samarbeide med videregående skoler om opplysnings- og holdningsskapende tiltak.
- Samarbeide med FAU og elevråd ved ungdomsskolen om informasjonsopplegg ift. rusmiddelbruk der foreldrene er målgruppe.
- Årlig dialog mellom skolen og elev/foresatte når det gjelder temaet rusmidler, f.eks. ved foredrag eller tema på foreldremøter blant annet ved å gjennomføre "Utsett-programmet" for foreldre på 8., 9. og 10 trinn i samarbeid med Politiet og Psykiatritjenesten, jfr samarbeidsavtale mellom Politiet og kommunene i Nord-Østerdal av 8.9.2018.
- Samarbeid med ungdoms- og idrettsforeninger om klare grenser mellom idrettsaktiviteter og rusmiddelbruk.
- Bruke årlig avgiftsinntekt til forebyggende tiltak.
- Styrke det tverretatlige og tverrfaglige samarbeidet når det gjelder temaet rus og skadevirkninger, blant annet gjennom arbeidet i OBS-Team.

Kompetansehevende tiltak

Opplysningsvirksomheten bidrar til å skape et miljø og en forståelse rundt den ruspolitikk som føres. Den er ikke rettet mot å påvirke atferd direkte, men mot å påvirke atferd gjennom å endre holdninger.

Tynset kommune skal bidra til å:

- Øke kunnskapen om rusmidler og skadevirkninger som følge av rusmiddelbruk.
- Styrke informasjons- og opplysningsarbeidet om rusmidler og deres skadevirkninger overfor skole, foreldre, idrettsledere, lag og foreninger.
- Årlig informasjon om kommunens ruspolitiske arbeid skal være en del av de berørte virksomhetenes årsmelding.
- Avsetting av midler til opplysnings- og informasjonsvirksomhet om forebyggende edruskapsarbeid, tiltak og arrangementer.
- I løpet av planperioden (4 år) skal det gjennomføres minst et informasjons-/temamøte med aktuelle aktører som næringslivet, kontrollør, kommunestyret, kulturkontoret, skole, helse/omsorg, NAV, frivillige organisasjoner og politiet.

3. Bevillingspolitikken

Salg av alkoholholdig drikke med høyst 4,7 volumprosent alkohol

Det kan gis bevilling til salg av alkohol med høyst 4,7 volumprosent alkohol (Gruppe 1) til dagligvareforretninger med assortert vareutvalg. Fast bevilling gis for 4 år av gangen, og den fornyes automatisk med inntil 4 nye år om ikke omstendighetene rundt utøvelse av bevilling tilsier noe annet.

Det gis ikke bevilling til bensinstasjoner og kiosker.

Salgstider

§ 3-7 i Alkoholloven omhandler tidsinnskrenkinger for salg og utlevering av alkoholholdig drikk med høyst 4,7 volumprosent alkohol:

«Salg og utlevering av alkoholholdig drikk gruppe 1 kan skje fra kl. 08.00 til kl. 18.00. På dager før søn- og helligdager skal salget opphøre kl. 15.00. Dette gjelder ikke dagen før Kristi Himmelfartsdag.

Kommunestyret kan generelt for kommunen eller for det enkelte salgssted innskrenke eller utvide tiden for salg i forhold til det som følger av første ledd. Salg og utlevering av drikk som nevnt i første ledd er likevel forbudt etter kl. 20.00 på hverdager, og etter kl. 18.00 på dager før søn- og helligdager unntatt dagen før Kristi Himmelfartsdag. Det kan bestemmes at salg ikke skal finne sted til bestemte tider på dagen eller på bestemte ukedager.

Salg og utlevering av drikk som nevnt i første ledd skal ikke skje på søn- og helligdager, 1. og 17. mai».

Tynset kommune viderefører tidligere praksis med følgende åpningstider:

- Hverdager og dagen før Kristi Himmelfartsdag fra kl. 08:00-kl. 20:00
- Lørdager og dager før helligdager fra kl. 08:00-18:00

Skjenking av alkoholholdig drikk

Bevillingen kan gjelde alkoholholdig drikk med høyst 4,7 volumprosent alkohol (gruppe 1), alkoholholdig drikk med lavere alkoholinnhold enn 22 volumprosent (gruppe 2) eller all alkoholholdig drikk (gruppe 1, 2 og 3).

- Alkohollovens formålsparagraf skal veie tungt ved avgjørelse om tildeling av skjenkebevilling.
- Søkere skal behandles på likt grunnlag.
- Søkere har anledning til å be om forhåndsvurdering av skjenkebevilling før plan om nytt sted/utvidelse av etablert skjenkestet blir realisert.
- Godkjent skjenkestet kan få innvilget tillatelse til uteservering innenfor et klart avgrenset område. Området må være tilknyttet skjenkestedets ordinære areal. Utearealet beskrives ved oppslag på skjenkestedet og avgrensninger skal godkjennes særskilt og være i samsvar med søknad. For uteservering gjelder samme skjenketider som ellers.
- Før søknad om fast skjenkebevilling behandles, skal det foreligge godkjent serveringsbevilling for skjenkestedet.

- Det stilles krav om at styrer og stedfortreder kan dokumentere bestått kurs i «Ansvarlig vertskap».
- Fast bevilling gis for 4 år av gangen, og med opphør senest 30. juni året etter at nytt kommunestyre tiltrer. Bevillingen videreføres automatisk i 4 år om ikke noe annet tilsier det, jfr. Alkoholoven § 1-6.

Skjenketider

Alkoholovens § 4-4 omhandler tidsinnskrenkinger for skjenking av alkoholholdige drikker:

«Skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 kan skje fra kl. 13.00 til 24.00. Skjenking av annen alkoholholdig drikk kan skje fra kl. 08.00 til 01.00.

Kommunestyret kan generelt for kommunen eller for det enkelte skjenkested innskrenke eller utvide tiden for skjenking i forhold til det som følger av første ledd.

Fastsatt skjenketid kan utvides for en enkelt anledning.

Skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 er forbudt mellom kl. 03.00 og 13.00. Skjenking av annen alkoholholdig drikk er forbudt mellom kl. 03.00 og 06.00.

Tiden for skjenking av alkoholholdig drikk gruppe 3 kan ikke fastsettes utover den tid det kan skjenkes annen alkoholholdig drikk.

Konsum av utskjenket alkoholholdig drikk må opphøre senest 30 minutter etter skjenketidens utløp».

Tynset kommune viderefører tidligere praksis med følgende skjenketider:

- Gruppe 3: Alle dager fra kl. 13.00-02.00
- Annen alkoholholdig drikk: Alle dager fra kl. 08.00-02.00

Ovennevnte tidspunkt gjelder også for en eventuell uteservering.

Kontroll med salgs- og skjenkebevillinger

Alkoholovens § 1-9 pålegger kommunen å føre kontroll med salg og skjenking av alkoholholdig drikk i kommunen.

«Kontrollen skal særlig omfatte salgs- og skjenketidene, aldersgrensebestemmelsene og at det ikke skjenkes eller selges til personer som er åpenbart påvirket av rusmidler.»

Kommunens kontrollplikt etter alkoholoven § 1-9 omfatter også plikt til å føre kontroll med at bestemmelsene om internkontroll overholdes, jfr. alkoholforskriften §

9-1. Kontrollen skal utføres minimum 1 gang pr. år. Kommunen skal årlig utføre minst tre ganger så mange kontroller som de har faste salgs- og skjenkesteder.

Kontroll av salgs- og skjenkesteder skal overlates til engasjerte (ansatte) kontrollører. Administrasjonen gis fullmakt til å inngå endelig avtale om utføring av kontrolltjenester.

Inndragning av salg- og skjenkebevillinger

Bevillingsmyndighet gis mulighet til å inndra en bevilling for resten av bevillingsperioden eller for en kortere tid, dersom vilkårene i Alkoholovens § 1-7b ikke lenger er oppfylt.

4. Gebyrer og frister

For salgs- og skjenkebevillinger betales et gebyr som årlig fastsettes av staten, jfr. alkoholovens Kapittel 7 og forskriftens Kapittel 6. Gebyret beregnes og betales ellers etter de satser som følges av § 6-2 i alkoholforskriften. Gebyrene justeres sentralt hvert år. Innehavere av faste salgs- og skjenkebevillinger plikter årlig til å sende inn omsetnings-oppgaver for alkoholholdig drikk til bevillingsmyndigheten. Fristen for innsending settes til 15. mars året etter.